

Ikke-vestlige indvandrere og efterkommeres karakterer i grundskolen og gymnasiet

Rapport af cand. mag. Morten Uhrskov Jensen

Kontakt: mortenuhrskov@hotmail.com

Udgivet af *Unitos* i samarbejde med *Paul Lyngbyes Fond*

Resumé: Særkørsel fra Danmarks Statistik viser, at ikke-vestlige efterkommere også på gymnasieniveau klarer sig dårligere end personer med dansk oprindelse. På børnehaveniveau er ikke-vestlige indvandrere to år bagud i forhold til danske børn. Det relativt lavere niveau går igen i grundskolen, og nu viser en ny særkørsel, at det relativt lavere niveau sætter sig gennem op til og med gymnasiet. Antagelig – tallene mangler – fortsætter denne tendens i de videregående uddannelser. Det afspejler sig i lavere deltagelse på arbejdsmarkedet. I gennemsnit er ikke-vestlige i Danmark en økonomisk byrde, der vil vokse med antallet.

I Danmark har det været god latin i fem årtier at påstå, at karakterer ikke betyder noget videre. I lige så mange år har det været forkert. Karakterer betyder noget i den virkelige verden. Det ville også være mærkeligt andet, hvilket jeg som underviser igennem 20 år gerne vil demonstrere på følgende vis (alle nævnte eksempler er givet sammen med en anden underviser, ved eksamen med andre ord):

Karakteren -3, den laveste, gives meget sjældent og da næsten altid for en fraværende præstation. Jeg har dog enkelte eksempler på elever/kursister, der igennem 25 minutter ikke har været i stand til at sige noget rigtigt, hvorfor eksaminator og censor er nødt til at finde et -3 frem.

Den næstlaveste karakter, 00, som også betyder en dumpet præstation, gives, når eleven ikke er i stand til at opfylde de mest basale mål i faget. Enkelte udsagn kan være korrekte, men det samlede

billede er, at eleven ikke har forstået opgaven, og at det såkaldt taksonomiske (kognitive eller forståelsesmæssige) niveau er meget lavt. Man kan også udtrykke det sådan, at eleven på ingen måde er i stand til at overskue kompleksiteten i opgaven. Det sker især i praksis, hvor eleven kun kan redegøre meget simpelt for noget lærebogsstof, men er ude af stand til at sætte dette faglige stof ind i en sammenhæng.

Karakteren 02 er den lavest beståede karakter, og der er og bør være en ret klar forskel på præstationen, der giver 00, og den, der giver 02. Det er på ingen måde prangende, og der er mange fejl, men der er også forståelse af det faglige stof på et niveau, der gør, at man med rette kan sige, at eleven har forstået nogle grundlæggende ting og kan forklare disse, også til dels på et højere niveau end det rent redegørende.

Karakteren 4 er den lave middelkarakter. Her er vi klart over det beståede niveau, uden at det er imponerende. Der er rimelige ansatser til refleksion, selvstændig tænkning, men disse tanker bliver ikke udfoldet. Der er på ret lange stræk tale om en overfladisk forståelse af det faglige stof, men dog netop en forståelse og ikke en misforståelse.

Karakteren 7 er udtryk for en god præstation, ikke en fremragende, men en meget solid en af slagsen. Her kan eleven fint udfolde egne vurderinger af det faglige stof, men fejl optræder, og analyse, vurdering og diskussion er ikke fyldestgørende udfoldet. Der er dog tale om en på mange måder sikker optræden ved eksamensbordet.

Karakteren 10, den næsthøjeste, gives for en virkelig god præstation, dog med visse mangler. Der er dog ingen tvivl om, at eleven her er meget sikker i sin analyse, vurdering og diskussion. Der demonstreres en meget fin forståelse for det faglige stof, og eleven hæver sig betydeligt op over det rent redegørende niveau.

Så mangler vi kun karakteren 12, den højeste, hvor der kun må være ingen eller få mangler uden reel betydning for den stillede opgave. De mangler, der kan være ved karakteren 10, er fraværende her. Ved de helt fornemme præstationer savner man den tidligere topkarakter 13, hvor eleven er så sikker og uddybende, at det går ud over den perfekte forståelse af stoffet. Det er her, hvor det bare ikke bliver bedre.

Hvad er formålet med denne gennemgang? Den er at vise, at det ikke er tilfældigt, om en elev får f.eks. karakteren 02 eller 10. Der er faktisk en verden til forskel. Elever, der udelukkende får 10 og 12, kan groft sagt blive til, hvad de vil, alt efter hvor deres største interesser befinder sig. Det samlede karakterblad for den enkelte elev er meget sjældent "savtakket" med voldsomme spring fra de laveste og til de højeste karakterer. I stedet løber karaktererne for den enkelte næsten altid i et "bånd", hvor alle/de fleste karakterer er enten lave, middelmådige eller høje. Den elev, der får topkarakterer i f.eks. matematik, vil normalt også få det i humanistiske fag som historie og religion.

Efter endt grundskoleuddannelse og ungdomsuddannelse vil man i de fleste tilfælde kunne forudsige, hvad eleven *ikke* får af videregående uddannelse. Dette har kun i begrænset omfang noget at gøre med adgangskravene til f.eks. de lange videregående uddannelser på universiteterne. Det har noget at gøre med det faglige stofs kompleksitet. Der er formelt lave adgangskrav til fag som matematik, fysik og kemi, men det betyder ikke, at der uddannes mange fremragende matematikere, fysikere og kemikere, der begynder uddannelsen på universitetet efter at have fået lad os sige 4,2 i snit i gymnasiet. Der uddannes helt sikkert *noget*, idet der altid er individuelle undtagelser fra reglen om, at karakterer betyder noget. Lad mig illustrere det ganske simpelt:

Der er *altid* enkeltindivider, der efter at have fået lave karakterer i både grundskolen og på en ungdomsuddannelse pludselig tager sig sammen og klarer sig glimrende på en videregående uddannelse. Det er ikke her, at hunden ligger begravet. Det gør hunden til gengæld på gruppeniveau. Hvis 1.000 individer, der alle har et snit i karakterer på 4 fra ungdomsuddannelsen, sammenlignes med 1.000, der alle har et snit på 10 fra samme type ungdomsuddannelse, vil den sidstnævnte gruppe med garanti få højere uddannelse, højere deltagelse på arbejdsmarkedet og

derfor selvfølgelig også højere indkomst. Vi skal derfor ikke se på individer, men på grupper, der på forskellig måde meningsfuldt kan kategoriseres som netop grupper.

Dette papir vil undersøge forskellene mellem tre grupper, danskere, ikke-vestlige indvandrere og ikke-vestlige efterkommere. Det har i 12 år været muligt at finde tal for, hvordan disse tre grupper klarer sig ved grundskolens afgangsprøver, men Danmarks Statistik har aldrig i sin siden 2007 årlige rapport *Indvandrere i Danmark* (efterfulgt af året, begyndende i 2007, tolvte udgave fra 2018) skrevet om karaktererne for de tre forskellige grupper ved ungdomsuddannelserne. Det har kun været muligt at fremskaffe disse tal ved at bestille en særkørsel til den nette sum af knap 14.000 kr. inkl. moms.

Beklageligvis har det kun været muligt at skaffe karaktergennemsnittene for ungdomsuddannelserne, der sigter imod de videregående uddannelser, korte, mellemlange og lange. Oprindeligt forespurgte jeg Danmarks Statistik om karaktererne ved erhvervsuddannelserne, der uddanner håndværkere. Jeg ville også gerne have haft karaktersnittene for de tre typer af videregående uddannelser. Fælles for disse karakterer for de kompetencegivende uddannelser har dog været, at de ikke kan fremskaffes ifølge både Danmarks Statistik og Undervisningsministeriet. Det er beklageligt, men det ændrer ikke ved, at dette papir er det til dato mest grundige, hvad angår en samlet bedømmelse af forskellene mellem danskere, ikke-vestlige indvandrere og ikke-vestlige efterkommere. Indtil nu har kun karaktererne fra grundskolen været offentliggjort. Det har derfor ikke været muligt at se, om de mønstre, der kan findes her, går igen i det videre uddannelsesforløb. Det kan vi med større sikkerhed se her, hvor vi har tal for både grundskole og ungdomsuddannelse.

Vi vil imidlertid begynde under skoleniveau ved at se på, hvordan førskolebørn i alderen 3 til 5,5 år klarer sig. Der blev i 2016 udgivet en meget stor dansk undersøgelse, der havde testet så mange som 13.000 børn, både danske og ikke-vestlige. Forskellene mellem de to grupper var alarmerende høje. Det gennemsnitlige ikke-vestlige barn lå mere end to år efter det gennemsnitlige danske barn. Det gjaldt både i sproglige og matematisk betonedede opgaver. Der er med andre ord på et meget tidligt tidspunkt i børns liv en meget stor forskel på, hvilke opgaver danske henholdsvis ikke-vestlige børn kan løse. Vi må oven i købet gå ud fra, at næsten alle de ikke-vestlige børn, der deltog i

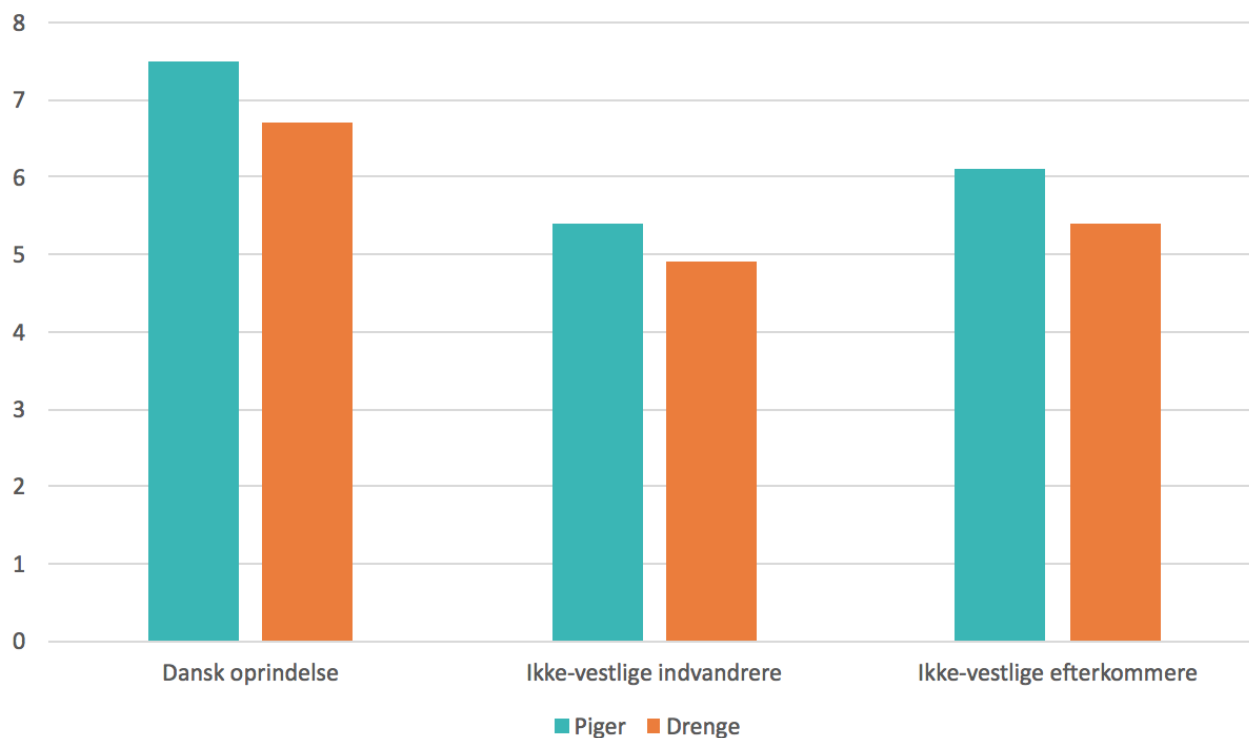
undersøgelsen, er efterkommere, altså født i Danmark. Der vil endda være en del, der er børn af efterkommere, 3. generation i Danmark.

Spørgsmålet bliver nu, om det danske skolevæsen kan yde en indsats, så de ikke-vestlige i snit indhenter det, de var bagud allerede i førskolealderen?

Lad os dog først se på, hvordan ikke-vestlige indvandrere, 1. generation i Danmark, klarer sig i grundskolen. Hvis intet andet er nævnt, er der tale om tal fra Danmarks Statistiks seneste årlige publikation, *Indvandrere i Danmark 2018*. Når der står ”indvandrere”, ”efterkommere” eller ”børn af efterkommere”, er der altid tale om ikke-vestlige, med mindre andet er nævnt.

Ved et gennemsnit af afgangsprøverne i grundskolen (altså både folkeskoler og friskoler) for årene 2013 til og med 2017 kommer følgende billede frem. Ikke-vestlige indvandrere har de laveste gennemsnit med 4,9 blandt drengene og 5,4 blandt pigerne, mens de ikke-vestlige efterkommere ligger med niveauer på 5,4 og 6,1. Vi kan her se, at der sker en stigning i karaktererne fra indvandrere og til efterkommere på i snit 0,6 karakter, 0,5 for drengene og 0,7 for pigerne. Det er en ikke ubetydelig forbedring, men det afgørende må jo være, hvordan efterkommerne klarer sig målt med danske elever. Vi bemærker her, at efterkommere pr. definition er født og opvokset i Danmark med adgang til hele velfærdsstatens tilbud fra livets begyndelse og frem.

Karaktergennemsnit ved grundskolens afgangsprøve 2013-2017

For elever med dansk baggrund havde drengene 6,7 og pigerne 7,5 i snit for årene 2013-2017. Det er en voldsom stor forskel i forhold til efterkommere. Der er tale om 1,3 karakter for drengene og 1,4 karakter for pigerne. Vi bemærker i øvrigt, at drengene i alle grupper får lavere karakterer end pigerne. Det er dog stadig sådan, at danske drenge får væsentligt højere karakterer end efterkommerpigerne, nemlig 6,7 mod 6,1.

Karakterne for efterkommernes børn, 3. generation i Danmark, er også begyndt at tikke ind i disse år. For at blive defineret som barn af efterkommer forudsætter det, at mindst den ene af de to forældre selv er født og opvokset i Danmark og samtidig er dansk statsborger. Gruppen af efterkommerbørn er endnu forholdsvis lille, men vokser markant for hvert år. I 2018 var der tale om ca. 550 16-årige efterkommerbørn.

Resultaterne er stort set lig med efterkommerne, 2. generation. I årene 2013 til 2017 er der for drenge med status af efterkommerbørn først sket en forbedring i 2017, fra 5,6 til 6,0 i karakter. For

pigernes vedkommende er der igennem de fem år tale om stort set ens karakterer, i 2017 6,3 for efterkommerbørn mod 6,4 for efterkommere.

En smule mere positivt ser det ud, når man ser på de tre største grupper af efterkommerbørn, nemlig dem med pakistansk, tyrkisk og ”jugoslavisk” baggrund. Det er naturligt, at disse tre grupper fylder uforholdsmæssigt meget blandt efterkommerbørn, eftersom det var præcis de tre grupper, der især kom til Danmark allerede i slutningen af 1960’erne og begyndelsen af 1970’erne som såkaldte gæstearbejdere.

Resultaterne for de tre specifikke grupper viser en vis fremgang for pakistanske efterkommerbørn i forhold til efterkommere, nemlig fra 5,7 til 6,3 i karakter. For tyrkiske efterkommerbørn er der sket en stigning fra 5,2 til 5,5 og for ”jugoslaviske” efterkommerbørn fra 5,6 til 5,7. Der er i alle tilfælde tale om et snit af begge køn, hvor det samme snit for danskere lå på 7,1 i karakter.

Den foreløbige konklusion bliver denne: Ikke-vestlige indvandrere klarer sig meget ringe. Ikke-vestlige efterkommere klarer sig bedre end indvandrere, men langt under det danske niveau. Og også børn af ikke-vestlige efterkommere klarer sig meget ringe. I gruppen af alle børn af efterkommere er der – på nær en stigning for drengene i 2017 – tale om samme lave niveau som for efterkommere. Dog er der i tre udvalgte grupper tale om en vis stigning, men selv i gruppen med den største stigning, pakistanske efterkommerbørn, er niveauet langt lavere end for danske børn, nemlig 6,3 mod 7,1 i karakter.

Det hører med til historien, at de kommende år vil vise nogle tal, vi ikke har i dag. Tallene for efterkommerbørn, 3. generation, stammer naturligt nok fra ret unge mødre. Fra tal for danskere ved vi, at unge mødre oftere end andre kommer fra de lavere sociale lag, hvorefter deres børns karakterer vil være lavere end dem fra de højere sociale lag. Hvis den samme tendens gør sig gældende for ikke-vestlige – vi ved i sagens natur ikke endnu, om de samme mønstre er til stede – vil vi i de kommende år nok se en stigning i karakterer for børn af efterkommere. Det står dog allerede nu klart, at forskellene mellem danske børn og børn af ikke-vestlige efterkommere ikke på

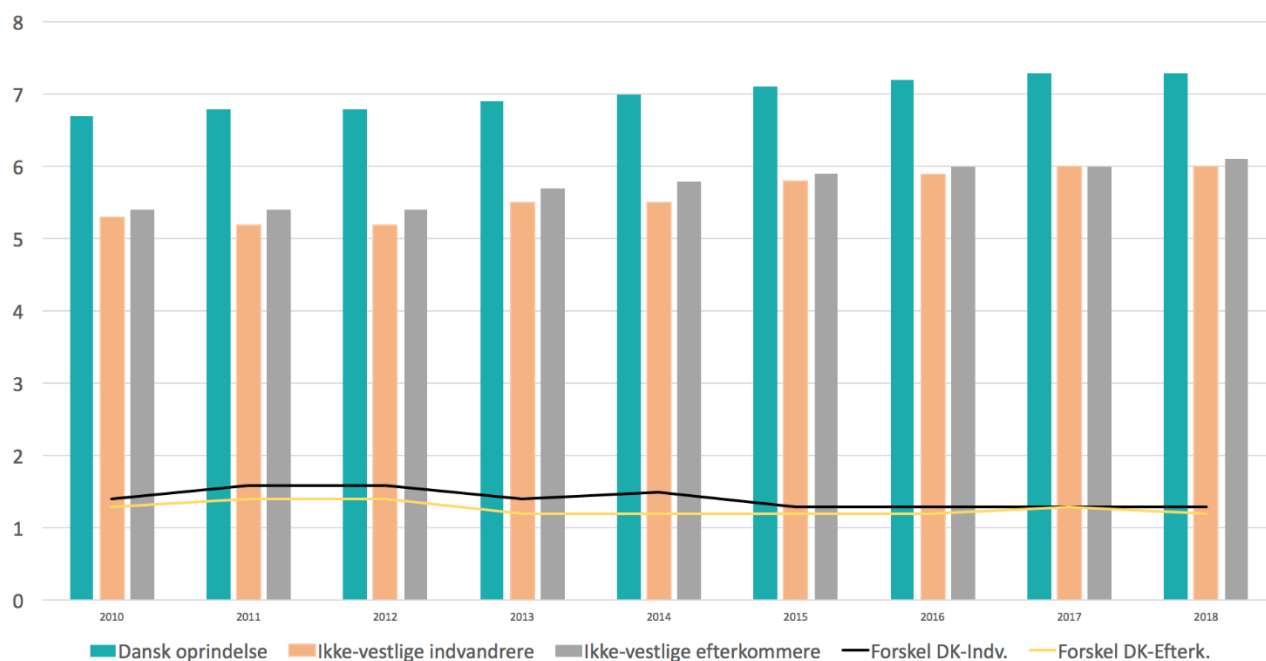
nogen måde ser ud til at ville mindskes til et trivielt niveau. Der vil med andre ord med den største sandsynlighed også i 3. generation af ikke-vestlige indvandrere - børn af forældre, hvoraf mindst den ene selv er vokset op i Danmark (og som dansk statsborger) med adgang til pakken af skatteyderbetalte velfærdsydelse i uddannelsessystemet – være tale om en hurtigt voksende gruppe, der klarer sig langt ringere end danskere i grundskolen.

Når vi kobler denne viden med den kendsgerning, at ikke-vestlige børn allerede i førskolealderen klarer sig meget ringere end danske børn på samme alder, er der ikke nogen grund til at tro, at det store efterslæb vil blive hentet i efterkommernes videre færd gennem det danske uddannelsessystem. Kan så ringe resultater både i førskolealderen og ved grundskolens afgangsprøver hentes i gymnasiet? Det skal vi se på nu. Der er tale om tal, som Danmarks Statistik gennem 12 år (2007-2018) aldrig har offentliggjort af egen drift i sin årlige rapport *Indvandrere i Danmark*. Her følger tallene for det samlede gennemsnit for dem, der i årene 2010 og til og 2018 gennemførte en gymnasieuddannelse, enten en almen gymnasial, STX, en HHX (handelsgymnasium), en HTX (teknisk gymnasium) eller en HF-eksamen. Jeg angiver karaktererne for henholdsvis danskere, indvandrere og efterkommere:

	Dansk oprindelse	Ikke-vestlige indvandrere	Ikke-vestlige efterkommere
2010	6.7	5.3	5.4
2011	6.8	5.2	5.4
2012	6.8	5.2	5.4
2013	6.9	5.5	5.7
2014	7	5.5	5.8
2015	7.1	5.8	5.9
2016	7.2	5.9	6
2017	7.3	6	6
2018	7.3	6	6.1

Karaktergennemsnit for studenter fra gymnasiale uddannelser

Leveret af Paul Lyngbyes Fond og Unitos på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik

Lad os lægge ud med at slå fast, at der hen over de ni eksamensår har fundet en inflation i karaktererne sted, på 0,6 karakter for danskere, 0,7 for indvandrere og også 0,7 for efterkommere. Det er ikke interessant i denne sammenhæng. Forskellen mellem danskere og efterkommere holder sig meget stabilt hen over de ni år, på mellem 1,2 og 1,4 karakter hele vejen igennem. Forskellen mellem danskere og indvandrere ligger også stabilt, på mellem 1,3 og 1,6 karakter i alle årene. Vi kan uden videre konkludere, at hypotesen om, at heller ikke efterkommerne ville være i stand til at hente efterslæbet fra førskolealderen og grundskolen, holder stik. De svage gennemsnitlige præstationer i 3-5 års alderen ”sætter sig” så at sige på den videre vej frem, til og med gymnasiet.

Der er en anden næsten endnu mere opsigtsvækkende konklusion at drage ud fra tallene. I grundskolen skete der i det mindste et løft fra indvandrere og til efterkommere på i snit 0,6 karakter. Stadig langt under det danske niveau, som vi har set, men dog en signifikant forbedring. Denne forbedring finder stort set ikke sted på gymnasieniveau. Her ligger ”forbedringerne” på mellem 0,0 og 0,3 i karakter, i syv af de ni år på enten 0,1 eller 0,2 i karakter. Et umiddelbart meget overraskende resultat, som jeg ikke havde regnet med, inden jeg fik tallene. Hvad er forklaringen

på, at der stort set ikke sker forbedringer i præstationerne i gymnasiet fra indvandrere og til efterkommere, når nu der faktisk sker en vis forbedring i grundskolen?

Jeg kan kun gisne om dette, men et gæt kunne være dette tostrengede: For det første vil mange af indvandrerne i sagens natur først begynde i den danske grundskole på et senere tidspunkt end det sædvanlige i seksårsalderen. Det betyder, at de i snit får lavere karakterer end efterkommerne, fordi de bl.a. har forståelige sproglige handicaps. I gymnasiet er indvandrere og efterkommere derimod mere ligestillet, eftersom også indvandrerne i de fleste tilfælde har været bosiddende i Danmark i en årrække.

For det andet, og det følger logisk, hvis den første antagelse er nogenlunde korrekt, er den stort set manglende forskel mellem indvandrere og efterkommeres præstationer i gymnasiet udtryk for, at hverken indvandrere *eller* efterkommere nogensinde vil nå op på det danske niveau, fordi det faglige stof på gymnasieniveau simpelthen er for vanskeligt. Vi ved endda fra karaktererne i grundskolen for børn af efterkommere (3. generation), at de kun klarer sig en anelse bedre end efterkommerne (2. generation) og fortsat langt under det danske niveau. Når heller ikke efterkommerne i gymnasiet er i nærheden af det danske niveau i snit, må det betyde, at det vil denne gruppe aldrig komme. Man skal selvsagt være varsom med bombastiske udmeldinger, men det er en årrækkes erfaringer, der tilsiger denne konklusion.

Intet tilgængeligt materiale antyder, at ikke-vestlige, hvad enten de er indvandrere, efterkommere eller børn af efterkommere (1., 2. og 3. generation), i fremtiden vil præstere på niveau med danske elever og derfor også med danskere i det videre uddannelsessystem og derefter på arbejdsmarkedet. Vi skal nu se på, hvad vi ved om disse områder, tertiær uddannelse og beskæftigelsesfrekvens.

Ser vi først på de ikke-vestlige indvandrere i alderen 25 til 64 år og sammenligner dem med danskere i forhold til kompetencegivende uddannelser, finder vi meget store forskelle. Indvandrermand og -kvinder ligger næsten ens med henholdsvis 53 og 55 pct. med en uddannelse,

der kan bruges på arbejdsmarkedet. For danske mænd og kvinder er de tilsvarende tal 73 og 78 procent.

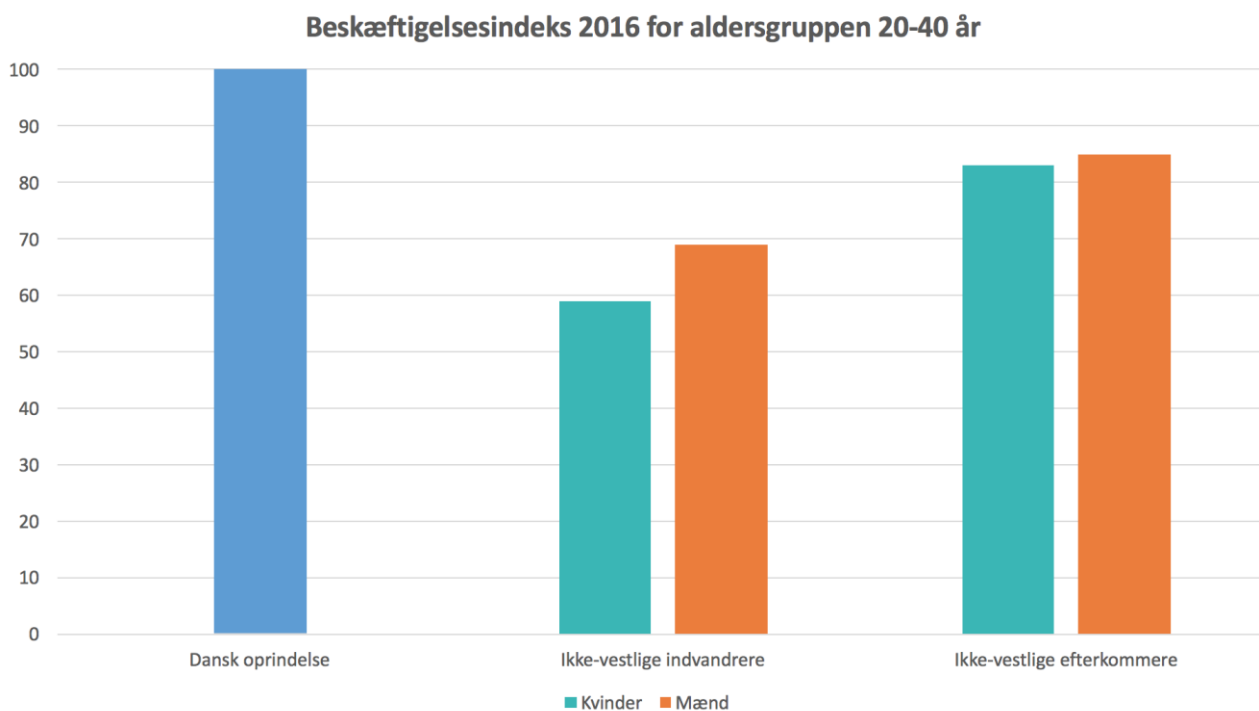
Ser man på, hvordan 30-årige efterkommere har klaret sig, får vi følgende billede: 53 procent af efterkommermænd og 69 procent af efterkommerkvinder havde i 2018 fået en kompetencegivende uddannelse. Det havde modsvarende 74 procent af danske mænd og 81 procent af danske kvinder. Efterkommerkvinderne har i de senere år i betydeligt højere grad end tidligere som 30-årige taget en kompetencegivende uddannelse, men det er værd at bemærke tre ting: For det første er det for de to køn tilsammen kun 61 procent af efterkommerne, der har taget en uddannelse, mens det gælder for 77-78 procent af danskerne. For det andet er børn af efterkommere (3. generation) her lagt sammen med danskere, og for det tredje må vi med stor sandsynlighed formode, at de ikke-vestlige, efterkommere som børn af efterkommere, har taget deres uddannelser med lavere karakterer i snit, når nu vi ved, at de ikke-vestlige halter langt efter i førskolealderen, ved grundskolens afgangsprøver og ved studentereksamen.

En rimelig hypotese kan i øvrigt være, at der i en årrække har fundet en betydelig inflation sted i de karakterer, der bliver givet. Det kan der være flere grunde til, men en af dem er sandsynligvis, at uddannelsesinstitutionerne får penge efter det såkaldte taxametersystem, hvorefter der gives skatteyderbetalte midler til f.eks. universiteter efter, hvor mange studieår – inklusive nominelt færdiggjorte uddannelser – der er blevet gennemført. Dette system frister til at lade en del bestå, selv om de er på grænsen eller måske endda under det faglige minimum. Holder denne hypotese i et eller andet omfang stik, vil det efter alt at dømme især være de ikke-vestlige, der i snit får mest gavn af denne inflation, idet de som gruppe kommer med dårligere forudsætninger end danskerne. Vi kan desværre ikke teste denne hypotese alene af den grund, at det ikke er muligt at fremskaffe karaktererne på de videregående uddannelser og ved erhvervsskolerne.

Til sidst vil vi vende os imod beskæftigelsesfrekvensen blandt indvandrere og efterkommere i forhold til danskere. I alderen 16 til 64 år var 55 procent af indvandrermand i beskæftigelse, mens det gjaldt for 46 procent af kvinderne. De tilsvarende tal for danskere var 77 og 74 procent, alle tal fra 2016. Det skal nævnes, at den nuværende højkonjunktur har fået flere ikke-vestlige i arbejde

siden 2016, men bedømt ud fra den seneste økonomiske krise, finanskrisen i 2008 og en del år frem, vil de ikke-vestlige i langt højere grad end danskere kunne imødesee en fyreseddel, når den næste økonomiske krise kommer. Det følger logisk af de ikke-vestliges i snit lavere kompetencer. De ikke-vestlige kan derfor oftere undværes i virksomhederne i dårlige tider.

Danmarks Statistik har i nu et par år foretaget den udmærkede øvelse at standardisere danskere og efterkommere. Det betyder i praksis, at man gør de to grupper ens ved alene at se på de 20 til 40-årige. Det er en god idé at gøre, fordi efterkommere i snit er endog meget yngre end danskere. Ved alene at fokusere på de 20-40 årige kan man bedre sammenligne de to grupper. Det samme har Danmarks Statistik i øvrigt gjort med indvandrere i forhold til danskere, altså alene set på de 20-40 årige indvandrere sammenholdt med de 20-40 årige danskere. Resultatet af de to øvelser er ikke til at tage fejl af:

Når danskere i alderen 20 til 40 år pr. definition sættes til 100 i beskæftigelse, ligger indvandrermand på 69 og indvandrerkvinder på 59. Efterkommermand ligger på 85, mens efterkommerkvinder lander på 83. Der er tale om niveauer for de ikke-vestlige, der er langt under danskernes. Resultaterne passer dog fint sammen med de lave karakterniveauer for de to grupper, ikke-vestlige indvandrere og ikke-vestlige efterkommere.

Vi kan herpå konkludere følgende:

Så tidligt som i førskolealderen, blandt tre til fem et halvt årige (3 til 5,5 for at udtrykke det i tal), er ikke-vestlige indvandrere og efterkommere langt bagefter danske børn i udvikling. Forskellen er så meget som mindst to hele leveår, en voldsom forskel i så tidlig en alder. Dette mønster gentager sig ved grundskolens afgangsprøver, hvor ikke-vestlige indvandrere ligger langt efter danske børn. Ikke-vestlige efterkommere klarer sig bedre, men er fortsat betydeligt under det danske niveau, og det samme er sågar børn af efterkommere (3. generation). Børn af efterkommere klarer sig for grupperne af tyrkere, pakistanere og ”jugoslaver” (de tre største grupper i 3. generation) fra 0,1 til 0,6 karakter bedre end efterkommere (2. generation) fra de samme grupper, men også disse resultater ligger betydeligt under, hvad danske børn præsterer i snit.

Det virkeligt nye her – resultaterne af særkørslen hos Danmarks Statistik – er, at karaktererne ved de forskellige typer af studentereksamen også er langt ringere for de ikke-vestlige. Herunder er det opsigtsvækkende, at

de ikke-vestlige efterkommere nærmest ikke klarer sig bedre ved studentereksamen end de ikke-vestlige indvandrere, kun med mellem 0,0 og 0,3 i karakter over en ni-årig periode og mere end en hel karakter efter danske studenter.

Disse ringe resultater i det danske uddannelsessystem sætter sig logisk i den tertiære uddannelse og derefter på arbejdsmarkedet. Der er både tale om en lavere andel med kompetencegivende uddannelser og med stor sandsynlighed også om ringere karakterer ved de videregående uddannelser og ved erhvervsskolerne. Karaktererne ved de tertiære uddannelser kan ikke bekræftes, da disse karakterer ikke kan fremskaffes, men på baggrund af de ringe præstationer på hele tre niveauer – førskolealderen, grundskolens afgangsprøver og karaktererne ved ungdomsuddannelserne – er det en rimelig antagelse, at de ikke-vestlige indvandrere, efterkommere

og snart også børn af efterkommere – vil klare sig væsentligt ringere end danskerne også videre frem.

Deltagelsen på arbejdsmarkedet bekræfter i øvrigt denne antagelse. Den er langt lavere i snit for de ikke-vestlige, indvandrere som efterkommere, end for danskere.

Alle tilgængelige tal peger i retning af, at ikke-vestlige i Danmark i snit er en økonomisk byrde, en byrde, der vil vokse, så længe antallet og andelen af ikke-vestlige i Danmark vokser.